

BELLATERRA
(Barcelona)

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTQUES
I SOCIOLOGIA

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Programa de Dret Constitucional

Curs 1987-1988

Professor Dr. Francesc de Carreras

Bellaterra, 1987

INTRODUCCIÓ

Tema 1. El Dret Constitucional: problemes conceptuals

Les Ciències Polítiques i el Dret Constitucional.- L'objecte del Dret Constitucional.- La qüestió del mètode.

Bibliografia

- H. Heller, Teoría del Estado, FCE, Mèxic, 1974.
N. Bobbio, Contribución a la teoría del Derecho, Fernando Torres, Valencia, 1980.
H. Kelsen, Teoría General del Derecho y del Estado, UNAM, Mèxic, 1979.
F. Lasalle, ¿Qué es una Constitución?, Ariel, Barcelona, 1984. Introducció d'Eusebio Aja, "Introducción al concepto actual de Constitución".
G. Jellinek, Teoría General del Estado, Albatros, Buenos Aires, 1978. Prólogo de Fernando de los Ríos.
M. Weber, El político y el científico, Alianza, Madrid, 1967.
A. Calsamiglia, Introducción a la ciencia jurídica, Ariel, Barcelona, 1986.

I. EL DRET

Tema 2. El Dret: problemes conceptuals

Concepcions del terme Dret.- Funcions del Dret.- La ciència del Dret.

Tema 3. La norma jurídica

Concepte i estructura de norma.- Tipologia de les normes.- Validesa i eficàcia de les normes jurídiques.

Tema 4. L'ordenament jurídic

L'ordenament jurídic com a sistema.- Característiques fonamentals de l'ordenament jurídic.- Aplicació i interpretació de les normes.

Tema 5. La relació jurídica

Les persones jurídiques: capacitat jurídica i capacitat d'obrar.- Les institucions jurídiques subjectives.- Tipus i contingut dels drets subjectius.

Bibliografia

- M. Atienza, Introducción al Derecho; Barcanova, Barcelona, 1985
G. Lumia, Principios de teoría e ideología del Derecho, Debate, Madrid, 1978.
C.S. Nino, Introducción al análisis del Derecho, Ariel, Barcelona, 1984.
F. Sáinz Moreno, Conceptos jurídicos, interpretación y discrecionalidad administrativa, Civitas, Madrid, 1976.
Bobbio-Mateucci, Diccionario de Política, Siglo XXI, Madrid, 1982.

També les obres citades de Kelsen, Bobbio i Calsamiglia.

II. L'ESTAT

Tema 6. Orígens i evolució de l'Estat

Els orígens de l'Estat modern.- L'Estat liberal.- La crisi de l'Estat liberal.

Tema 7. L'Estat contemporani occidental

Fonaments ideològics i socioeconòmics.- Canvis en la relació Estat/societat.- La nova legitimitat: eficàcia en la realització de valors materials.- Desequilibri de poders i crisi de la democràcia.

Tema 8. Estat i poder polític

Estat i societat: la funció social de l'Estat.- Estat i Dret: violència i legitimitació.- L'Estat com a poder.

Tema 9. El concepte jurídic d'Estat

L'ordenament jurídic estatal.- El territori i el poble.- La sobirania.

Tema 10. La personalitat jurídica de l'Estat

L'Estat com a persona jurídica.- Personalitat interna i externa.- El patrimoni i la responsabilitat de l'Estat.

Bibliografia

- G. Sabine, Historia de la teoría política, FCE, Mèxic, 1965.
A. Truyol Serra, Historia de la Filosofía del Derecho y del Estado, Alianza, Madrid, 2 vol.
R. Kühnl, Liberalismo y fascismo, Fontanella, Barcelona, 1978.
E. Díaz, Estado de Derecho y sociedad democrática, Taurus, Madrid, 1981.
J. Pérez Royo, Introducción a la teoría del Estado, Blume, Barcelona, 1980.
M. García Pelayo, Las transformaciones del Estado contemporáneo, Alianza, Madrid, 1977.
C. Schmitt, Estudios políticos, Doncel, Madrid, 1975.
Chevalier-Loschak, Ciencia Administrativa, INAP, Madrid, 1986.
M. Kaplan, Estado y Sociedad, UNAM, Mèxic, 1985.
R. Zippelius, Teoría general del Estado, UNAM, Mèxic, 1985.
T. Martines, Diritto Costituzionale, Giuffré, Milà, 1978.
M. Mazziotti di Celso, Lezioni di Diritto Costituzionale, Giuffré, Milà, 1985, vol. I.
P. Biscaretti di Ruffia, Derecho Constitucional, Tecnos, Madrid, 1983.
M. Jiménez de Parga, Los Regímenes Políticos contemporáneos, Tecnos, Madrid, 1983.
J.A. González Casanova, Teoría del Estado y Derecho Constitucional, Vicens Vives, Barcelona, 1980.

També les obres citades de Heller, Kelsen, Jellinek, Weber, Bobbio i Bobbio - Mateucci.

III. LA CONSTITUCIÓN

Tema 11. Constitucionalisme i Constitució

Concepte i contingut de les Constitucions.- Tipus de Constitució.- Evolució del Constitucionalisme.

Tema 12. El poder constituent

Poder constituent i legitimitat de la Constitució.- El procés constituent.- Poder constituent originari i derivat.

Tema 13. Caràcter normatiu de la Constitució

La unitat del sistema constitucional.- Caràcter i tipus de les normes constitucionals.- La Constitució com a norma suprema: garanties jurídiques de les normes constitucionals.

Tema 14. La interpretació constitucional

L'argumentació política i l'argumentació jurídica.- Els mètodes d'interpretació constitucional.- Les regles d'interpretació constitucional.

Tema 15. La Constitució dins la història espanyola

Principals problemes en la Constitució de l'Estat constitucional espanyol.- La dictadura franquista i les transformacions socials.- La transició política (1975-1978).

Tema 16. La Constitució de 1978: característiques generals

L'elaboració de la Constitució.- La Constitució i la tradició constitucional espanyola.- La Constitució i el Dret comparat.

Bibliografia

- C. Schmitt, Teoría de la Constitución, Alianza, Madrid, 1982.
R. Smend, Constitución y Derecho constitucional, CEC, Madrid, 1985.
K. Loewenstein, Teoría de la Constitución, Ariel, Barcelona, 1970.
K. Hesse, Escritos de Derecho Constitucional, CEC, Madrid, 1983.
P. Biscaretti di Ruffià, Introducción al Derecho Constitucional comparado, FCE, Mèxic, 1975.
G. de Vergottini, Derecho constitucional comparado, Espasa Calpe, Madrid, 1983.
J.J. Gomes Canotillo, Diritto Constitucional, Almadina, Coimbra, 1986.
P. Lucas Verdú, Curso de Derecho Político, Tecnos, Madrid, 4 vol.
P. de Vega, La reforma constitucional y la problemática del poder constituyente, Tecnos, Madrid, 1985.
E. García de Enterría, La Constitución como norma jurídica y el Tribunal Constitucional, Civitas, Madrid, 1982.
A. Pérez Luño, Derechos humanos. Estado de Derecho y Constitución, Tecnos, Madrid, 1984.

- J. Wróblewski, Constitución y teoría general de la interpretación jurídica, Civitas, Madrid, 1985.
- E. Alonso García, La interpretación de la Constitución, CEC, Madrid, 1984.
- F. Tomás y Valiente, Manual de historia del Derecho español, Tecnos, Madrid, 1983.
- J. Tomás Villarroya, Breve historia del constitucionalismo español, CEC, Madrid, 1982.
- Solé Tura / Aja, Constituciones y períodos constituyentes en España (1808-1936), Siglo XXI, Madrid, 1977.
- B. Clavero, Evolución histórica del constitucionalismo español, Tecnos, Madrid, 1984.
- A. Torres del Moral, Constitucionalismo histórico español, Atomo, Madrid, 1986.
- M. Ballbé, Orden público y militarismo en la España constitucional (1812-1983), Alianza, Madrid, 1983.
- R. Morodo, La transición política, Tecnos, Madrid, 1984.

También les obres ja citades de Heller, Bobbio, Kelsen, Lasalle, Jellinek, Nino, Sáinz Moreno, González Casanova, Pérez Serrano, Martínez, Mazziotti, Bobbio - Mateucci, Biscaretti, Jiménez de Parga.

IV. L'ORDENAMENT JURÍDIC

Tema 17. Les fonts del Dret

Crisi actual del sistema normatiu.- Costum, principis generals del Dret i jurisprudència.- Els principals tipus normatius: Constitució, llei, reglament.

Tema 18. Les relacions internormatives

Les relacions entre normes.- Les relacions entre ordenaments jurídics.- Ordenament espanyol i relacions internormatives.

Tema 19. La Constitució com a norma jurídica

Constitució i ordenament jurídic.- Aplicació i eficàcia normativa de la Constitució.- Força derogatòria de la Constitució.

Tema 20. La refonrma de la Constitució

Reforma i mutació constitucional.- Els mecanismes de reforma constitucional.- Els límits de la reforma.

Tema 21. La Llei

El concepte de llei.- Les lleis ordinàries.- Les lleis orgàniques.

Tema 22. El decret-llei

Naturalesa jurídica.- Límits materials.- Control

Tema 23. Els decrets legislatius

Naturalesa jurídica i tipus de decret legislatiu.- Límits de la delegació.- Control.

Tema 24. Els tractats internacionals

Els diferents tipus.- Els tractats d'adhesió a la CEE i el Dret comunitari derivat.- L'aplicació del Dret comunitari.

Bibliografia

- J. Pérez Royo, Las fuentes del Derecho, Tecnos, Madrid, 1984.
A. Garrorena, El lugar de la ley en la Constitución española, CEC, Madrid, 1980
D. Jesch, Ley y Administración, Instituto de Estudios Administrativos, Madrid, 1978.
Ch. Starck, El concepto de ley en la Constitución alemana, CEC, Madrid, 1979.
C. Schmitt, Legalidad y legitimidad, Aguilar, Madrid, 1971.
Varios, La Constitución española y las fuentes del Derecho, IEF, Madrid, 3 vol.
Villar Palasí / Villar Ezcurra, Principios de Derecho administrativo, Fac. de Derecho de la Universidad Complutense, Madrid, 1982, vol. I.
García de Enterría / Fernández Rodríguez, Curso de Derecho Administrativo, Civitas, Madrid.
Baratta / Grimm / Rubio Llorente, Las fuentes del Derecho, EU, Barcelona, 1983.

GRETEL, La forma de les lleis, Bosch, Barcelona, 1986.

E. García de Enterría, Reflexiones sobre la ley y los principios generales del Derecho, Civitas, Madrid, 1984.

A. Pizzorusso, Lecciones de Derecho constitucional, CEC, Madrid, 1984, 2 vol.

J. Salas, Los decretos-leyes en la Constitución de 1978, Civitas, Madrid, 1979.

E. García de Enterría, Legislación delegada, potestad reglamentaria y control judicial, Tecnos, Madrid, 1981.

C. de la Vega Benayas, Teoría, aplicación y eficacia de las normas del Código civil, Civitas, Madrid, 1976.

S. Muñoz Machado, El Estado, el Derecho interno y la Comunidad Europea, Civitas, Madrid, 1986.

A. Mangas, Derecho comunitario europeo y derecho español, Tecnos, Madrid, 1986.

També les obres citades de Heller, Bobbio, Kelsen, Lasalle, Jellinek, Atienza, Lumia, Nino, Sáinz Moreno, Bobbio/Mateucci, Martines, Mazziotti, Schmitt, De Vega, García de Enterría, Hesse.

Veure les obres citades a la bibliografia del capítol V de Peces Barba, Torres del Moral, Alvarez Conde, Garrido Falla (dir.), Predieri / García de Enterría, Alzaga (dir.), González Encinar (comp.).

V. ELS VALORS I ELS PRINCIPIS ESTRUCTURALS DE LA CONSTITUCIÓ

Tema 25. Els valors superiors de l'ordenament jurídic

El fonament dels valors superiors.- La posició constitucional dels valors superiors.- Els valors superiors com a norma jurídica.

Tema 26. Justícia i Dret

Justícia, Ètica i Dret.- Justícia i igualtat.- Justícia i llibertat.

Tema 27. L'Estat Social i Democràtic de Dret

Evolució històrica de l'Estat de Dret: legalitat i legitimitat.- La noció formal d'Estat de Dret.- La noció material d'Estat de Dret: l'Estat Social i Democràtic de Dret.

Tema 28. Els principis jurídics de l'Estat de Dret

La seguretat jurídica.- La tutela judicial.- La responsabilitat dels poders públics.

Tema 29. La llibertat i l'ordenament jurídic

La llibertat com a valor superior.- El fonament de la llibertat.- La llibertat com a fonament.

Tema 30. El principi democràtic

Els conceptes de democràcia.- La democràcia directa.- La democràcia representativa.

Tema 31. El principi pluralista

El pluralisme ideològic i l'opinió pública.- El pluralisme polític i social.- El pluralisme lingüístic i cultural.

Tema 32. Forma d'Estat i forma de govern: la monarquia parlamentària

La forma política d'Estat.- Titularitat de la sobirania i forma d'Estat.- La monarquia parlamentària com a forma de govern.

Tema 33. Nació i Estat: l'autonomia de nacionalitats i regions

La nació com a concepte sociològic i cultural.- El principi de les nacionalitats.- Nació, nacionalitats i regions a la Constitució espanyola.

Tema 34. El principi d'autonomia i l'organització territorial de l'Estat

Les formes d'organització territorial.- Estructura de l'Estat federal clàssic.- Crisi de la idea federal, Estat compost i Estat de les Autonomies.

Tema 35. El principi social

Origen.- Contingut.- Força normativa

Tema 36. El principi d'igualtat

Naturalesa jurídica.- La igualtat davant la llei.- La igualtat en la llei.

Bibliografía

- Esteban-López Guerra, El régimen constitucional español, Labor, Barcelona, 1980-82, 2 vol.
- A. Torres del Moral, Principios de constitucionalismo español, Atomo, Madrid, 1985-86, 2 vol.
- E. Alvarez Conde, El régimen político español, Tecnos, Madrid, 1983.
- E. Garrido Falla (director), Comentarios a la Constitución, Civitas, Madrid, 1985.
- Predieri / García de Enterría (editores), La Constitución española de 1978, Civitas, Madrid, 1980.
- O. Alzaga (director), Comentarios a las leyes políticas. Constitución española de 1978, Edersa, Madrid, diversos volums.
- M.A. Aparicio, Introducción al sistema político español, Ariel, Barcelona, 1983.
- J.J. González Encinar (comp.), Diccionario del sistema político español, Akal, Madrid, 1985.
- A. Garrorena, El Estado español como Estado Social y Democrático de Derecho, Tecnos, Madrid, 1984.
- G. Peces Barba, Los valores superiores, Tecnos, Madrid, 1984.
- M. Ramírez, La participación política, Tecnos, Madrid, 1985.
- Aja / Tornos / Font / Perulles / Alberti, El sistema jurídico de las Comunidades Autónomas, Tecnos, Madrid, 1985.
- S. Muñoz Machado, Derecho público de las Comunidades Autónomas, Civitas, Madrid, 1982-1984.
- J.J. González Encinar, El Estado unitario-federal, Tecnos, Madrid, 1985.
- L. Parejo, Estado Social y Administración Pública, Civitas, Madrid, 1983.
- Rodríguez Piñero / Fernández López, Igualdad y discriminación, Tecnos, Madrid, 1986.
- J. Suay Rincón, El principio de igualdad en la justicia constitucional, IEAL, Madrid, 1985.
- Obres ja citades d'Atienza, Bobbio / Mateucci, Díaz, García Pelayo, Pérez Serrano, Biscaretti, Jiménez de Parga, Schmitt, Pérez Luño, Hesse, Gomes Canotillo, Lucas Verdú.

LEGISLACIÓ

Leyes políticas del Estado, Civitas, Madrid.

Código de Leyes políticas, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid.

Constitución Española y Tribunal Constitucional, Civitas, Madrid.

Constitució espanyola, Estatut d'Autonomia de Catalunya, Reglament del Parlament de Catalunya, Parlament de Catalunya, Barcelona, 1983.

Código Civil, Tecnos, Madrid.

REVISTES

BJC. Boletín de Jurisprudencia Constitucional, Cortes Generales, Servicio de Estudios, Madrid.

Revista Española de Derecho Constitucional, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid.

Revista de Estudios Políticos, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid.

Revista de Derecho Político, UNED. Madrid.

Revista Española de Derecho Administrativo, Civitas, Madrid.

Revista de Administración Pública, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid.

Revista de las Cortes Generales, Congreso de los Diputados, Madrid.

Sistema. Revista de Ciencias Sociales, Fundación Sistema. Madrid.

Autonomies. Revista Catalana de Dret Públic, Generalitat de Catalunya, Barcelona.

Revista Vasca de Administración Pública, Instituto Vasco de Administración Pública, Oñati (Guipúscoa).

Poder Judicial, Consejo General del Poder Judicial, Madrid.

Anuario de Derechos humanos, Universidad Complutense, Facultad de Derecho, Instituto de Derechos Humanos, Madrid, 1985.